

La Xina mira amb desig l'Amèrica Llatina

El president de la Xina veu en Hispanoamèrica i Amèrica Central un nou mercat, aprofitant que Donald Trump revifa la imatge del ianqui prepotent.

© *The Economist*

La geopolítica no es fa esperar mai, ni tan sols al president electe dels Estats Units. Poc després de la victòria de Trump, Xi Jinping, president de la segona potència mundial, posa rumb a l'Amèrica Llatina per tercera vegada des del 2013 amb un bon grapat d'acords comercials. Tots ja es van proposar molt temps abans del canvi de Govern a Washington. Això no obstant, en un temps en què la imatge del ianqui dolent i grandot sembla reparèixer, Jinping té l'oportunitat d'incrementar la influència de la Xina al traster dels Estats Units.

Els objectius de la Xina a la regió, però, són cars. El 2015 va signar una pila d'acords amb països llatinoamericans amb la promesa de doblar el comerç bilateral fins als 500.000 milions de dòlars en deu anys i d'augmentar el volum total d'inversions entre ells de 85.000 o 100.000 milions de dòlars fins a 250.000 milions. A la Xina també li interessa tenir bones relacions per diversificar els seus recursos energètics, trobar nous mercats per a les seves empreses d'infraestructures i projectar el seu poder polític i militar a l'hemisferi oest.

Tot i això, el Xi Jinping, l'itinerari del qual el portà a l'Equador, Perú i Xile, haurà de treballar dur per aconseguir els seus objectius. Després d'un llarg període de creixement comercial i de relaci-

ons properes, molts països llatinoamericans s'estan replantejant la seva relació amb la Xina. Les exportacions de la regió, juntament amb el Carib, van enfonsar-se l'any passat a causa, en gran part, del lent creixement econòmic de la Xina. Les exportacions del gegant asiàtic, però, van caure lleugerament, la qual cosa va fer augmentar el dèficit d'Hispanoamèrica amb la Xina.

Quatre matèries primeres (el coure, el ferro, el petroli i les faves de soja) representen les tres quartes parts de les exportacions de la regió amb la Xina, una part molt més gran del comerç que fa amb la resta del món. Això no obstant, el seu impacte en l'ocupació és gairebé nul. Un estudi de la Universitat de Boston va concloure que el comerç amb la Xina generava un 17% menys de treball pel valor en dòlars de les exportacions que amb qualsevol altre país.

Gairebé totes les importacions de la Xina són productes barats. Alguns economistes llatinoamericans argumenten que els subsidis estatals xinesos als seus productors debiliten les indústries domèstiques. Un nou estudi publicat pel Consell Atlàntic, un grup d'experts de Washington, revela que les exportacions xineses "han contribuït força a la desindustrialització de la regió". Rebecca Grynsperg, secretària general de la Comunitat Iberoamericana, la qual comprèn Espanya, Portugal i Hispanoamèrica, va dir en un seminari de Santiago que l'impuls de la

Xina d'invertir en infraestructures i recursos naturals "no ens aportarà la feina qualificada que necessitem".

Les expectatives de l'Amèrica Llatina estan canviant, així com el patró de la inversió xinesa. Entre 2010 i 2013, el 90% s'adreçava als recursos naturals. Les noves inversions s'han diversificat. Al setembre, la xarxa elèctrica xinesa va comprar el 23% de les accions de CPFL, una companyia elèctrica brasilera, per 1.800 milions de dòlars. La constructora brasilera Wtorre va signar un acord amb China Communications & Construction per a la construcció d'un port a Maranhão, al nord-oest. Per una altra banda, les empreses financeres s'hi involucren cada cop més. La companyia d'inversions Fosun ha adquirit recentment la participació de control a Rio Bravo, un gestor d'actius de São Paulo. L'any passat, el Banc de Comunicacions va comprar el 80% del creditor brasiler BBM per 525 milions de reals (174 milions de dòlars).

A Xina li interessa tenir bones relacions amb Amèrica Llatina, per diversificar els seus recursos energètics, trobar nous mercats per a les seves empreses d'infraestructures i projectar el seu poder polític i militar a l'hemisferi sud. En la imatge, Xi Jinping amb la presidenta de Xile, Michelle Bachelet.

Xina té motius suficients per a un canvi. Molts dels seus acords comercials s'havien fet sota governs d'esquerres que, al principi, van veure en la Xina un refugi antiimperialista. Els préstecs xinesos de la darrera dècada van alimentar aquella expectativa. La major part s'adreçaren a quatre països amb governs d'esquerres: Veneçuela, Brasil, Argentina i Equador. Ara, Xina té por que, per la bancarrota deguda al populisme autodestructiu, Veneçuela no pugui pagar els seus deutes. Per altra banda, Xina vol enfortir el seu compromís amb els nous governs d'Argentina i Brasil, més oberts al comerç.

Per dissipar l'idea que la Xina sigui un soci principal de les esquerres, el gegant asiàtic ara ofereix acords de lliure comerç, els anomenats FTA, a països amb economies més liberals, com per exemple el Perú, Xile o Costa Rica. El primer ministre xinès, Li Keqiang, va viatjar l'any passat expressament a Colòmbia per negociar-ne un. Amb aquest nou viatge, el Xi Jinping pretén expan-

dir els acords que Xina va signar amb Xile el 2005. A l'octubre, el president de l'Uruguai, Tabaré Vázquez, viatjà a la Xina per parlar d'un FTA, fet que va animar els altres membres del Mercosur, el bloc de comerç de quatre països liderat pel Brasil, a plantejar-se accions conjuntes i d'aquesta manera arribar a un acord comercial amb la Xina.

La mort de l'Acord Transatlàntic sobre Comerç i Inversió (TTIP), tan criticat per Trump, presenta una nova oportunitat. Xina ha intentat utilitzar una trobada al Perú de vint-i-una economies del Pacífic per impulsar la seva alternativa al TTIP, el Partenariat Econòmic Integral Regional, el qual inclou l'Índia i el Japó, però exclou els Estats Units.

Afortunadament per a la Xina, el canvi recent de Llatinoamèrica a la política de centre suposa més pragmatisme que hostilitat cap a la República Popular. La presidenta de la Comissió Econòmica de l'ONU a l'Amèrica Llatina, Alicia Bárcena, creu que aquest canvi ha fet el Brasil

i l'Argentina més oberts al comerç i la inversió. "Si els xinesos volen invertir, ara els serà molt més fàcil."

El comerç, però, no és el principal interès de Xi. En el seu discurs al congrés de Brasil de 2014 va parlar sobre una nova "aliança estratègica". Aquest cop, diu Oliver Stuenkel de la Universitat Fundação Getulio Vargas, el Jinping "vol projectar-se com a estabilitzador", la qual cosa és inofensiva en un moment en què molts líders tenen por del que pot comportar el govern de Trump.

Els experts xinesos en Hispanoamèrica se'n riuen, de la idea que la Xina hi tingui interessos geopolítics. Costa creure que Xina no consideri fer amics a la històrica esfera d'influència nord-americana per coincidir amb els seus aliats de l'est i sud-est asiàtic. De fet, 12 dels 22 aliats de Taiwan són a Hispanoamèrica i al Carib. Per tant, mantenir bones relacions amb la regió podria afeblir les intencions independentistes de Taiwan.

El 2015, el Govern argentí de Cristina Fernández de Kirchner va signar un acord de mil milions de dòlars per comprar avions de caça xinesos i patrulleres transoceàniques. L'acord va portar les vendes d'armament de la Xina al continent a una altra lliga, ja que fins el moment havien estat a petita escala excepte a l'Uruguai. Kirchner també aprovà un acord que donava permís als xinesos per construir-hi una estació de seguiment de satèl·lits. Després de criticar l'acord abans de la seva elecció al novembre de 2015, el nou president Mauricio Macri hi ha donat el vist-i-plau.

La base rau a la província de Neuquén, a la Patagònia. Yu Xueming, director del projecte, diu que les instal·lacions no tenen cap propòsit militar i que han estat dissenyades com a part d'una missió lunar que començarà l'any vinent. Els experts en satèl·lits, però, afirmen que l'antena parabòlica també podria fer-se servir per a motius militars. L'operador de les instal·lacions és una unitat de l'Exèrcit d'Alliberament Popular, és a dir, els serveis militars xinesos. Es preveu que la base entrarà en total funcionament el març vinent.

Sembla que la Xina serà per un quant temps a Hispanoamèrica i, mentre hi sigui, podrà observar de ben a prop el gegantesc veí del nord. •